

Vår saksbehandler: John Christian Christiansen
Direkte tlf: 23301346
E-post: john.christian.christiansen@utdanningsdirektoratet.no

Vår dato:
27. april 2010

Vår referanse:
2010/1462

Deres dato:

Deres referanse:

Aktuelle mottakere, se egen liste

Høringsbrev om forslag til forsøkslæreplan i fremmedspråk på barnetrinnet

Utdanningsdirektoratet sender med dette forslag til forsøkslæreplan i fremmedspråk på barnetrinnet på høring.

Læreplanen er utarbeidet av en læreplangruppe nedsatt av Utdanningsdirektoratet.

Utdanningsdirektoratet ber om synspunkter på forslaget og innspill på høringsspørsmålene. Høringsuttalelser sendes Utdanningsdirektoratet på e-post til post@utdanningsdirektoratet.no eller per brev til Utdanningsdirektoratet, Postboks 9359 Grønland, 0135 Oslo, merket 10/1462.

Frist for innsending av høringsuttalelser til Utdanningsdirektoratet er satt til den:
10. juni 2010.

Med vennlig hilsen

Laila Fossum
avdelingsdirektør

John Christian Christiansen
rådgiver

3 vedlegg

VEDLEGG 1

OM FORSLAG TIL FORSØKSLÆREPLAN I FREMMEDSPRÅK PÅ 6. OG 7. ÅRSTRINN

1. Bakgrunn

Utdanningsdirektoratet har fått i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å sette i gang et toårig forsøk i perioden 2010-2012 for å høste bredere erfaring med innhold i fremmedspråkopplæring på 6.-7. årstrinn og få kunnskap om lokale behov.

Kommunene, fylkesmannsembetene og Utdanningsdirektoratet skal stå for utvelgelse av skoler som ønsker å delta i forsøket. Omfanget av forsøket er 76 timer per år, til sammen 152 timer (gjennomsnittlig 2 timer/uke).

Forsøket skal settes i gang med inntil 100 elevgrupper i et utvalg kommuner og gi grunnlag for vurdering ved en eventuell framtidig timetallsutvidelse. Faget skal legge et grunnlag for og motivere til videre fremmedspråklæring, være aktivitetsrettet og bidra til positive holdninger til flerspråklighet.

Ulike skoler og kommuner skal være representert, det skal være god geografisk spredning, og departementet understreker betydningen av å innhente erfaringer fra kommuner med spredt bosetning. Private skoler med rett til statstilskudd kan delta i forsøket. Skolene som deltar, vil få tilført ressurser tilsvarende økningen i timetallet.

Ved valg av språk i forsøket skal det så langt mulig legges til rette for at elevene kan gå videre med språket – tysk, fransk, spansk eller mindre underviste språk som russisk og minoritetsspråk – på ungdomstrinnet. Forsøket kan også omfatte samiske språk og finsk/kvensk. Det vil være opp til skolene å gjennomføre forsøket med opplæring i ett språk (progresjonsmodell) eller smakebiter fra flere språk (introduksjonsmodell). Denne forsøkslæreplanen angir kompetansemål både for progresjonsmodellen og for introduksjonsmodellen. Det er opp til skolen å bestemme hvilken modell de vil tilby. Begge modellene gir elevene et grunnlag for å velge språk på ungdomstrinnet.

Forskjellen mellom de to modellene består i hovedsak at elever som følger progresjonsmodellen vil kunne få et større ordforråd, både passivt og aktivt. Også når det gjelder kompetansemål som er felles for begge modellene vil elever innenfor progresjonsmodellen kunne oppnå noe større kompetanse. Videre vil elevene innenfor progresjonsmodellen kunne uttrykke seg bedre muntlig og blant annet kunne føre en liten samtale om et dagligdags tema. Elever som følger introduksjonsmodellen vil i større grad kunne se sammenhengen mellom ulike språk og kunne uttrykke seg enkelt på flere språk. Også innenfor introduksjonsmodellen vil grad av måloppnåelse være avhengig av antall språk og hvilke språk som inngår.

Skolene skal tilbys faglig støtte i forsøksperioden, og det skal utvikles et desentralisert kompetansehevingstilbud i fremmedspråk for barnetrinnet.

Opplæringen i faget bør knyttes til den norske utgaven av Den europeiske språkpermen for aldersgruppen 6-12 år med "jeg kan"-beskrivelser, strategier for de fem språkferdighetene og et interkulturelt fokus.

2. Gjeldende ordning

Elever på 8.–10. årstrinn skal i dag enten ha fremmedspråk eller fordypning i engelsk, norsk eller samisk, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-9. Til sammen skal timetallet i løpet av 8.–10. årstrinn være 227 timer, jf. Rundskriv Udir-08-2009.

Skoleeier skal tilby opplæring i fremmedspråk i minst ett av de fire språkene: tysk, fransk, spansk eller russisk etter læreplan i fremmedspråk på nivå I. I tillegg kan det tilbys andre språk, også ikke-europeiske, etter samme læreplan. Skoleeier bestemmer hvilke fremmedspråk elevene skal få tilbud om, og hvordan tilbudet/tilbudene skal organiseres. Elever som velger fremmedspråk på ungdomstrinnet, må velge ett av de fremmedspråkene som skoleeier tilbyr.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forsøk med fremmedspråk på barnetrinnet vil medføre behov for flere lærerressurser. Forsøksskolene vil i de to årene forsøket varer, bli tilført ekstra økonomiske midler.

4. Spørsmål til høringsinstansene

Vi ber høringsinstansene uttale seg om følgende punkter:

- Er formålet i læreplanen hensiktsmessig og kommer fagets intensjon godt nok fram i formålet?
- Er det en god sammenheng mellom formålet og kompetansemålene?
- Kommer forskjellen mellom de to modellene tydelig nok fram?
- Er de grunnleggende ferdighetene godt forankret i kompetansemålene?
- Det er ikke eksamen i faget eller vurdering med karakter. Kommer krav til vurdering godt nok fram?
- Andre kommentarer?

Vedlegg 2

LÆREPLAN FOR FORSØK MED FREMMEDSPRÅK PÅ BARNETRINNET

Kunnskapsdepartementet ønsker å høste erfaringer med fremmedspråk som et felles fag på 6.- 7. årstrinn som grunnlag for vurderinger ved en evt. framtidig timetallutvidelse. Denne læreplanen gjelder for forsøket 2010 - 2012. Læreplanen gjelder for alle fremmedspråk bortsett fra engelsk, dansk og svensk.

Fremmedspråk på 6. og 7. årstrinn – to modeller

Forsøket med fremmedspråk på barnetrinnet skal gi elevene mulighet til å begynne å lære ett eller flere fremmedspråk og motivere til videre språklæring. Skolene i forsøket står fritt til å bestemme om elevene tilbys opplæring i ett språk (progresjonsmodell) eller smakebiter av flere språk (introduksjonsmodell) i løpet av 6. og 7. trinn. Denne læreplanen spesifiserer kompetansemål for begge modellene. De fleste kompetansemålene er felles for begge modellene. Noen kompetansemål innenfor hovedområdet kommunikasjon gjelder imidlertid bare for elever som følger progresjonsmodellen.

Forskjellen mellom de to modellene består i hovedsak av følgende: Elever som følger progresjonsmodellen vil kunne få et større ordforråd, både passivt og aktivt. Også når det gjelder kompetansemål som er felles for begge modellene vil elever innenfor progresjonsmodellen kunne oppnå noe større kompetanse. Videre vil elevene innenfor progresjonsmodellen kunne uttrykke seg bedre muntlig og blant annet kunne føre en liten samtale om et dagligdags tema. Elever som følger introduksjonsmodellen vil i større grad kunne se sammenhengen mellom ulike språk og kunne uttrykke seg enkelt på flere språk. Også innenfor introduksjonsmodellen vil grad av måloppnåelse være avhengig av antall språk og hvilke språk som inngår.

Opplæringen i faget bør knyttes til den norske utgaven av Den europeiske språkpermen for aldersgruppen 6 - 12 år med "jeg kan"-beskrivelser, strategier for de fem språkferdighetene og et interkulturelt fokus.

Formål med faget

Nye medier, åpnere grenser, økt reisevirksomhet og mobilitet gjør at barn tidlig kommer i kontakt med andre språk og kulturer, både i og utenfor Norge. De opplever derfor tidlig gleden og nytten av å kunne flere språk. Språk gir mulighet til å komme i kontakt med andre mennesker og kulturer og kan bidra til å skape positive holdninger og interkulturell forståelse. Kommunikative ferdigheter og kulturkunnskap kan fremme økt forståelse og respekt mellom mennesker med ulik kulturbakgrunn. Slik kan fremmedspråk bidra til å styrke demokratisk engasjement og medborgerskap.

Elevene på barnetrinnet har allerede en del erfaring med språklæring, enten det er norsk, samisk, et annet førstespråk, engelsk eller andre språk som brukes i eller utenfor skolen. Faget fremmedspråk på barnetrinnet skal gjøre elevene bevisst språkene vi har rundt oss, vekke deres nysgjerrighet og gi motivasjon og lyst til å utforske flere språk og kulturer. Faget skal framheve flerspråklighet som en verdi som kan utnyttes i læring av nye språk.

Barn lærer raskt og har dokumenterte fordeler når det gjelder språklæring. Yngre elever imiterer lett lyder og setningsmelodier. Aldersgruppens naturlige nysgjerrighet, og ikke minst gleden over å lære nye språk, innebærer dessuten at de ofte har raskere progresjon enn eldre elever. Det er derfor verdifullt at alle elever får anledning til å bli kjent med flere språk enn engelsk.

Faget fremmedspråk på barnetrinnet skal stimulere barns intellektuelle, emosjonelle og kulturelle utvikling, og fremme deres språklige bevissthet. Elevene skal også få innsyn i hvilke strategier vi bruker for å forstå og bli forstått

og hvordan vi kan lære nye språk. Gjennom å møte flere fremmedspråk allerede på barnetrinnet, vil elevene styrke sin generelle språkkompetanse og få et bedre grunnlag for et bevisst valg av fag på ungdomstrinnet.

Å lære et fremmedspråk dreier seg først og fremst om å bruke språket – å lese, lytte, snakke og skrive. Dette oppnås gjennom en aktivitetsrettet tilnærming og ved å ta språket i bruk i opplæringen fra første stund. Sanger, dikt, spill og rollespill kan inkluderes som lystbetonte og motiverende elementer i faget. Målbevisst språklæring vil tidligst mulig sette elevene i stand til å forstå og bruke uttrykk og setninger i enkle kommunikasjonssituasjoner. Det er viktig å la elevene møte språk gjennom ulike medier som for eksempel film og musikk. Bruk av internett gir bl.a. muligheter for kommunikasjon med lærere og elever i andre land.

Enkelte kompetansemål i læreplanen er utformet slik at de kan knyttes til kompetansemål i andre fag. Dette gjør det mulig å kombinere språkopplæring med opplæringen i andre fag, for eksempel mat og helse, musikk, kunst og håndverk eller samfunnsfag.

Hovedområder i faget

Faget er strukturert i tre hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Hovedområdene *Språk og språklæring* og *Kulturmøter* er felles for begge modellene. Her vil målspråket vanligvis være norsk eller samisk. I hovedområdet *Kommunikasjon* skilles det mellom kompetansemål for introduksjonsmodellen og progresjonsmodellen. Det er opp til skolen å bestemme om elevene tilbys opplæring i ett språk (progresjonsmodell) eller smakebiter fra flere språk (introduksjonsmodell). Elever som følger progresjonsmodellen, fordyper seg i ett språk, mens elever i introduksjonsmodellen blir kjent med flere språk. Begge modellene gir elevene et grunnlag for å velge språk på ungdomstrinnet.

Oversikt over hovedområder:

Årstrinn	Hovedområder		
6.-7. årstrinn	Språk og språklæring	Kommunikasjon	Kulturmøter

Språk og språklæring

Hovedområdet *Språk og språklæring* dreier seg om å bli bevisst egne språk og språkene som finnes rundt oss. Det omfatter også hva det innebærer å lære nye språk og å se sammenhenger mellom språk.

Lesing og lytting er nøkkelen til opplevelser med nye språk. Yngre elevers fordeler mht. intonasjon, nysgjerrighet og progresjon vil legge et grunnlag for egen språklig produksjon. Å utvikle bevissthet om ulike læringsstrategier på tvers av elevenes språk er en sentral del av hovedområdet. Dette kan ha positive virkninger på andre språk elevene lærer eller har lært, som engelsk og norsk, samisk eller andre morsmål. Strategier for lytting, lesing, muntlig produksjon og muntlig samhandling er sentrale, også fordi dette er strategier som også har overføringsverdi til opplæringen i andre fag.

I dette hovedområdet vil det være naturlig å bruke norsk eller samisk i samtaler om språk og språklæring.

Kommunikasjon

Hovedområdet *Kommunikasjon* dreier seg om å bruke forskjellige språk i kommunikative situasjoner og om å utnytte sin flerspråklighet. I faget fremmedspråk på barnetrinnet skal elevene bli kjent med ett eller flere språk.

Arbeid med ulike typer tekster og kulturelle uttrykksformer er sentralt for utviklingen av språkferdigheter og forståelse for andres leveste, kulturer og livssyn. Bruk av språket ved å kommunisere med andre bidrar til at elevene tilegner seg ordforråd og øver ferdigheter i ulike sammenhenger. Språk utvikles bl.a. gjennom lek, opplevelse, læring, tenking,

formidling og samhandling. Nye medier og bruk av språk på tvers av fag og emner inngår i hovedområdet.

Kompetansemålene i dette hovedområdet er todelt og synliggjør hvordan skolene enten kan arbeide etter introduksjonsmodellen eller progresjonsmodellen.

Kulturmøter

Hovedområdet *Kulturmøter* dreier seg om kulturforståelse i vid forstand. Bruk av språk i kommunikasjonssituasjoner er alltid knyttet til en kultur sammenheng, på individ- og samfunnsnivå. Hovedområdet inkluderer også forskjellige kulturelle uttrykksformer som film, musikk eller tekster i forskjellige sjangre. Barn er ofte nysgjerrige på andre kulturer. Møte med kulturelle uttrykksformer fra målspråklandet kan utvikle interesse, forståelse og toleranse og fremme innsikt i egne livsvilkår og egen identitet. Kommunikasjonsteknologi kan brukes til å knytte forbindelser med elever i andre land.

I dette hovedområdet kan det være naturlig å bruke norsk eller samisk i samtaler om kulturmøter og målspråket i forbindelse med autentiske språkmøtesituasjoner.

Timetall i faget

Timetall oppgitt i 60-minutters enheter:

BARNETRINNET

6.-7. årstrinn: 76 timer per år. Til sammen 152 timer (gjennomsnittlig 2 timer /uken)

Grunnleggende ferdigheter i faget

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I fremmedspråk forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å *kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig* i fremmedspråk er sentrale ferdigheter i utviklingen av kompetanse i fremmedspråk og går igjen i kompetansemålene. Hovedvekten vil på dette nivået ligge på muntlig bruk av språk (å kunne lytte og snakke).

Å *kunne lese* i fremmedspråk er en del av den praktiske språkkompetansen og innebærer å forstå, utforske og reflektere. Å utvikle leseferdighet i nye språk vil også bidra til å styrke leseferdighetene på tvers av språk og fag.

Å *kunne regne* i fremmedspråk innebærer å kunne bruke tall i dagligdagse sammenhenger.

Å *kunne bruke digitale verktøy* i fremmedspråk bidrar til å utvide læringsarenaen for faget. Det tilfører læringsprosessen verdifulle dimensjoner gjennom muligheter for møter med autentisk språk. Elevene kan også anvende språket i flere autentiske kommunikasjonssituasjoner. Krittisk bruk av kilder, opphavsrett og etiske hensyn inngår også i faget fremmedspråk.

Kompetansemål i faget

Kompetansemål etter 7. årstrinn

Språk og språklæring (felles for begge modeller)

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- fortelle om sine språk og sin språklæring
- gi eksempler på hvor forskjellige språk snakkes
- samtale om situasjoner der det kan være nyttig å kunne ulike språk
- se likheter mellom språk eleven allerede kan og nye språk
- kjenne til strategier for lesing, lytting og muntlig bruk av språket
- gi eksempler på ulike måter å lære nye ord og uttrykk på
- gi eksempler på eget arbeid med å lære språk
- eksperimentere med språklyder og forskjellige språks alfabet og tegn

Kommunikasjon (Introduksjonsmodell)

Mål for opplæringen er at eleven, på flere fremmedspråk, skal kunne:

- bruke språkernes alfabet og tegn
- hilse, takke og presentere seg
- forstå og bruke de mest vanlige høflighetsuttrykkene
- stille enkle spørsmål og svare på enkle, muntlige spørsmål
- forstå og bruke betegnelser på ukedager, måneder og årstidene
- forstå enkle instruksjoner
- forstå og bruke en del vanlige ord og uttrykk om seg selv, egen, familie og interesser
- forstå og bruke noen tall i praktiske situasjoner
- lese og forstå hovedinnholdet i korte tekster om kjente emner
- skrive ord, uttrykk og enkle setninger

Kommunikasjon (Progresjonsmodell)

Målet for opplæringen er at eleven, på ett fremmedspråk, skal kunne:

- bruke språkets alfabet og tegn
- hilse, takke og presentere seg
- forstå og bruke de mest vanlige høflighetsuttrykkene
- stille enkle spørsmål og svare på enkle, muntlige spørsmål
- forstå og bruke betegnelser på ukedager, måneder og årstidene
- forstå enkle instruksjoner
- forstå og bruke en del vanlige ord og uttrykk knyttet til dagligliv, fritid og egne interesser
- forstå og bruke tall i praktiske situasjoner
- forstå hovedinnholdet i enkle muntlige framstillinger om kjente emner
- lese og forstå hovedinnholdet i tekster om kjente emner
- delta i dagligdagse samtalsituasjoner
- bruke ord og uttrykk for å få hjelp til å forstå, og bli forstått
- skrive korte beskjeder og setninger som beskriver, forteller og spør
- lage fortellinger ved å kombinere ord, lyd og bilde manuelt og ved hjelp av digitale verktøy

Kulturmøter (felles for begge modeller)

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- samtale om egne kulturelle og interkulturelle erfaringer
- utforske noen sider ved hverdagsliv, tradisjoner og skikker i ett eller flere land eller kulturer
- ta del i målspråklands kultur gjennom bruk av tekst, bilde, film eller musikk
- bruke kommunikasjonsteknologi til samarbeid og møte med autentisk språk

Vurdering i faget

Vurdering i forsøket med faget fremmedspråk på 6. og 7. trinn følger vurderingsforskriften:

Vedlegg 3

Høringsinstanser

Departementene
Fylkeskommunene
Kommunene
Fylkesmannen
Offentlige og private grunnskoler
Offentlige og private videregående skoler
Statlige videregående skoler
Universiteter og høyskoler
Elevorganisasjonen
Faglige råd
Fjernundervisningsinstitusjonene
Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG)
Kommunenes Sentralforbund (KS)
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Nasjonale sentra
Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)
Norsk Forbund for Fjernundervisning (NFF)
Norsk Montessoriforbund
Norsk Skolelederforbund
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
Samarbeidsforum for funksjonshemmedes fellesorganisasjon (SAFO)
Samarbeidsrådet for fag- og yrkesopplæring
Sametinget
Skolenes landsforbund (SL)
Steinerskolene i Norge
Studentorganisasjoner
Utdanningsforbundet
Utdanningsgruppenes hovedorganisasjon
Vox, nasjonalt senter for læring i arbeidslivet
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)